

מדיניות רכיבה על בעלי חיים בשמורות טבע ובגנים לאומיים

רקע:

רשות הטבע והגנים (רטי"ג) רואה ברכיבה על סוסים, חמורים, פרדות, גמלים, לאמות ודומיהם (להלן יכונה בהכללה **סוסים** לשם נוחות) בשמורות ובגנים אמצעי לטיול והנאה מהטבע. מצד שני, הספרות המדעית מתארת פגיעה אפשרית של סוסים ופעילותם בתשתית ובערכי טבע, כגון: סחף קרקע (ארוזיה), שינוי הרכב הקרקע, זיהום מקורות מים, רמיסת צומח, שינוי מבנה חברת הצומח, הפצת מינים פולשים ומינים מקומיים, הפצת מחלות לפרסתנים, פגיעה באתרים ארכאולוגיים והפרעה עד סיכון של מבקרים בשמורות הטבע ובגנים הלאומיים.

פגיעתם הפוטנציאלית של הסוסים, עלולה לעלות כדי פגיעה כהגדרתה לפי סעיף 30 (ד) לחוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, תשנ"ח-1998. משכך, ככלל על הרוכב לקבל היתר לרכיבתו בשמורות ובגנים הלאומיים אלא אם קבעה הרשות אחרת.

בחוק עזר גנים לאומיים ושמורות טבע, תשכ"ז-1967, קיים הסדר פרטני המתיר הכנסת בעלי חיים מסוימים לגנים הלאומיים המנויים בתוספת, בהיתר מאת המנהל. הסדר פרטני לעניין הכנסת בעלי חיים בשמורות טבע קיים בתקנות שמורות הטבע (סדרים והתנהגות, תשל"ט-1979), האוסר ככלל הכנסת בעלי חיים לשמורות אלא אם כן התירה הרשות הכנסתם.

מתוך רצון לייצר אפשרויות לרכיבה תוך שמירה על הסביבה האקולוגית ובטיחות שאר המטיילים, יש למסד את הפעולות תוך מחויבות משותפת של רטי"ג ורוכבי הסוסים.

יובהר כי מדיניות זו עוסקת ברכיבה על סוסים למטרת טיול בלבד ואיננה נוגעת לפעילות ו/או שהיית סוסים לצרכים אחרים כגון רעיית בקר על ידי בוקרים רכובים וכו'.

אבחנה אקולוגית-גיאוגרפית:

ההשפעה הפוטנציאלית של סוסים שונה באזורים עתירי צומח ביחס לאזורים מדבריים. באזורים צפופי-צומח אין הבדל בין ההשפעה של סוסים ובין השפעת בקר ולכן רטי"ג תקל במתן היתרים, ואילו באזורים מדבריים השפעת הסוסים ניכרת הרבה יותר, ולפיכך רטי"ג תחמיר בהנחיותיה בשטחים אלה.

מטרה:

מטרת מסמך זה היא להתוות מסלול למתן היתרים, פרטניים או כלליים, לרכיבה על סוסים בשמורות טבע ובגנים לאומיים, תוך הקטנת נזקים לטבע ולמורשת ומניעת סכנות בטיחות למטיילים בשמורות ובגנים.

מדיניות טיולי סוסים בשמורות טבע וגנים לאומיים:

מדיניות רטי"ג ביחס לרוכבים מבוססת על שלושה עקרונות ראשיים: מזעור פגיעה בטבע ובאתרי המורשת, אי פגיעה בתשתיות רכות ומניעת סכנות בטיחותיות למטיילים הרגליים.

טיולי סוסים בשמורות טבע וגנים לאומיים יתאפשרו בכל השבילים המסומנים לכלי רכב, למעט אלו שיסומנו אחרת וכן בשבילים ייעודיים שיוגדרו לכך. לצורך הגדרת השבילים הייעודיים ייכתב נוהל/מנגנון לקביעתם וכן לקביעת היבטים טכניים נוספים הדרושים למימוש המדיניות.

בזמן שהות הסוסים בשמורות ובגנים תהיה האחריות המלאה על פעולותיהם על הרוכבים ועל יזם הטיול. ההנחיות לעניין זה תפורטנה להלן בפרק "כללים לרכיבה באתרי רטי"ג" ובפרק "הנחיות לרוכבים".

כללים לרכיבה באתרי רט"ג

1. ככלל תותר רכיבת סוסים בשבילי רכב בלבד. לא תותר רכיבה בשבילי רכב בהם צפיפות המבקרים, שאינם רוכבים, גבוהה אלא על פי שיקול דעת מנהל השטח במקום.
2. דרכים נוספות לרכיבת סוסים יכולות להיות כאמור דרכים ייעודיות לבע"ח.
3. לצורך יישום המדיניות מצורפים הנחיות מפורטות לאופן מימושה, ואשר יכלול מנגנון לבחינת האפשרות למתן היתר רכיבה בדרכים ושבילים ייחודיים יחד עם הולכי רגל.
4. סוסים יהיו כל העת בשליטת הרוכב ואין לשחרר אותם בשטח שמורת טבע או גן לאומי. לא תותר כניסת והובלת סוסים שאינם קשורים.
5. לא תותר רכיבה על דרכים בהם המצע רגיש להפרעה (כמו לס, כורכר, חמרה, חוסמס) ובחופי הים בשמורות הטבע והגנים לאומיים הכוללים.

הנחיות לרוכבים

1. הטיול יבוצע בשעות היום ובדרכים המותרות לרכיבה ומסומנות בהתאם.
2. בצפון ובמרכז הארץ תותר רכיבה על סוסים לרוכבים בודדים ולקבוצות הקטנות מ 20 איש במסגרת היתר כללי ובהתאם לתנאים הקבועים בו.
3. בצפון ומרכז הארץ, קבוצות בהן יותר מ-20 סוסים יש לקבל היתר רכיבה מראש. חלק מהמסלולים יחויבו בהיתר גם לקבוצה הקטנות מ – 20 סוסים וזאת על פי שיקול דעתה של הרשות.
4. בדרום הארץ (מ"קו גבול" הרכיבה שיוגדר על ידי הרשות), נדרש היתר רכיבה לרוכב בודד ומעלה.
5. מפעילי טיולי סוסים קבועים יהיו רשאים לקבל היתר שנתי.
6. רוכב שמקום מגוריו בדרום הארץ, סמוך לשמורת טבע יוכל לקבל היתר שנתי.
7. היתר מיוחד כנדרש, יינתן לאדם שיקבע כאחראי כלפי הרשות על הטיול. במידת הצורך, לפני קבלת ההיתר, יתקיים סיור מקדים או תיאום ע"ג מפות מקוונות של מגיש הבקשה עם פקח/מנהל השמורה/ג"ל, לשם הכרת המסלול והתנאים הנלווים המפורטים בהיתר.
8. הטיול יתקיים אך רק במסלול המאושר והמיועד לכך.
9. פקח/מנהל האתר רשאי להגביל את מספר הסוסים בטיול, או הגבלה אחרת בהתאם לעונות השנה ועומס המבקרים בשמורת הטבע ובג"ל.
10. האכלת הסוסים בתוך השמורה וג"ל תותר רק בקערות האכלה.
11. יש לאסוף את הגללים בחניות ובחניונים, ולאסוף כל פסולת אחרת. החניונים לסוסים יהיו מרוחקים מחניונים למבקרים אחרים.
12. אין להאכיל את הסוסים בצמחיה מקומית.
13. יש להביא את המים לסוסים מחוץ לשמורה/ג"ל. יש להוביל מים עודפים אל מחוץ לשמורה/ג"ל.
14. אין להתקרב עם הסוסים למקורות מים טבעיים בשמורה/ג"ל, אלא אם כן המסלול המסומן כמותר לרכיבה חוצה נחל או מתקרב לשפתו, אין להשקות את הסוסים ליד מקורות מים בשטח.
15. אין לרחוץ את הסוסים בדטרגנטים במהלך שהייה בשטח.
16. הלינה תהיה רק בחניונים שיאושרו מראש מול רט"ג
17. סוסים יקשרו רק למתקנים מתאימים.
18. באחריות הרוכב ו/או יזם הטיול, לוודא כי הסוס מחוסן על פי כל דין.
19. באחריות הרוכב ו/או יזם הטיול לערוך ביטוח אחריות כלפי צד שלישי המבטח את חבותו בגין כל פגיעה ו/או אובדן ו/או נזק שייגרמו לגופו ו/או לרכושו של כל אדם ו/או גוף כלשהו לרבות לרשות ו/או למי מטעמה בקשר עם ו/או במסגרת הרכיבה.
20. הרוכב ו/או יזם הטיול פוטר את הרשות ואת הבאים מטעם הרשות מאחריות לכל אובדן או נזק לסוס בקשר עם ו/או במסגרת הרכיבה ולא תהיה לרוכב כל טענה, דרישה או תביעה כלפי הנזכרים לעיל בגין אובדן ו/או נזק כאמור ובלבד שהפטור כאמור לא יחול כלפי מי שגרם לנזק בזדון."

הנחיות מיוחדות לרוכבים במדבר :

- כל הרוכבים, כולל בודדים, נדרשים להיתר פרטני לפני כניסה לכל שמורת טבע הדרומית ל"קו גבול" כפי שהוגדר על ידי מחוז דרום, ראה נספח א'.

דוגמא לטופס היתר פרטני לטיול סוסים בשמורות טבע וגנים לאומיים

מגיש הבקשה ימלא טופס היתר טיול רכיבה – כולל מפת הטיול.

ההיתר יישלח במייל למשרדי המחוז הרלוונטי 10 ימים מראש. מייל: _____

במידה ויש צורך במידע נוסף או דגשים – ייפנו אל מבקש ההיתר בשיחת טלפון מהמחוז וייתנו לו את מספר הטלפון של מנהל האתר או הפקח האזורי.

ההיתר יישלח במייל חזרה למגיש הבקשה לאחר אישור וחתימת סגן מנהל המחוז הרלוונטי.

יש אפשרות לקבל היתר תקופתי כשצפויים מספר טיולים במסלול אחד במהלך שנה.

טופס היתר טיולי סוסים בשמורת טבע או גן לאומי:

שם:	טלפון:	מייל:
כניסה לשמורת טבע/ גן לאומי:		
תאריך הטיול:		
מספר הסוסים בטיול:		
תיאור המסלול:		
מספרי סימוני השבילים:		
עצירה בחניון יום:		
לינה בחניון לילה:		

ימולא על ידי רשות הטבע והגנים:

הבקשה נדחית/ התקבלה

הערות: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

שם המאשר: _____ חתימה: _____ תאריך: _____

נספח א' - קו גבול הגבלת רכיבה בהיתר (בדרום נדרש היתר פרטני לכל מספר רוכבים)

